

Сімейна медицина

ISSN 2307-5112

№6 '2014 (56)

ЖУРНАЛ ВИХОДИТЬ
3 ВЕРЕСНЯ 1999 РОКУ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

СОВРЕМЕННАЯ ФИТОТЕРАПИЯ ОСТРОГО ЦИСТИТА	8
ХРОНИЧЕСКАЯ ВЕНОЗНАЯ НЕДОСТАТОЧНОСТЬ	14
КРИСТАЛЛУРИИ В ПРАКТИКЕ СЕМЕЙНОГО ВРАЧА	36
ЛЕЧЕНИЕ ВНЕБОЛЬНИЧНЫХ ПНЕВМОНИЙ	76
КЛИНИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ТЕЧЕНИЯ ДИАБЕТИЧЕСКОЙ ПОЛИНЕЙРОПАТИИ	90
ПОРАЖЕНИЯ ПИЩЕВАРИТЕЛЬНОГО КАНАЛА У БОЛЬНЫХ САХАРНЫМ ДИАБЕТОМ II ТИПА	92
КАЧЕСТВО ЖИЗНИ БОЛЬНЫХ ГЛАУКОМОЙ	120
ГРИПП И ДРУГИЕ ОРВИ: КЛИНИКА, ОСЛОЖНЕНИЯ И ОПТИМИЗАЦИЯ ЛЕЧЕНИЯ	127
БОЛЕЗНЬ ШЕГРЕНА И БЕРЕМЕННОСТЬ	171

ДІКЛОТОЛ®

Ацеклофенак

На сходинку вище!

30 (10x3)
Таблетки,
вкриті оболонкою

Диклофенак

Кусум
Виробник:
Кусум Хелтхер ПБТ, ЛТД
тел.: 0(44) 495 82 88
www.kusumhealthcare.com

**Покращений профіль безпеки
Висока ефективність терапії
Позитивний вплив на метаболізм хрящової тканини**

Інформація для професійної діяльності медичних та фармацевтичних працівників.
ДІКЛОТОЛ® Р.П. МОЗ України № UA/12364/01/01 від 19.07.2012 р. Складає 1 таблетка містить 100 мг ацеклофенасу.
Фармакогруппа: нестероїдні протизапальні та протиревматичні засоби. Похідні оцтової кислоти та споріднені речовини.
Код АТС M01A B16. Показання для застосування. Симптоматична терапія болювого синдрому та запалення при остеоартриті,
ревматоїдному артриті та анкілозуючому спонділіті, а також інших захворювань опорно-рухового апарату, що супроводжуються болем
(наприклад, плечо-лопатковий періартрит або позастудовий ревматизм). Як анальгетик при стані, що супроводжується болем
(включаючи біль у поперековому відділі, зубний біль і первинну (функціональну) дисменорею). Протипоказання. Гіперчутливість до
ацеклофенасу або до будь-якого з допоміжних компонентів препарату. Наявність в анамнезі свідчень, що прийом ацетилсаліцилової
кислоти або інших нестероїдних протизапальних засобів спричиняв напад астми, бронхоспазму, напади гострого риніту або алергічні
висипання; підвищена чутливість до подібних лікарських препаратів. Наявня у фазі загострення або в анамнезі виразки шлунка або
дванадцятипалої кишки чи гіпоза на нсі, кровотеча у шлунково-кишковому тракті або інші наявні кровотечі чи порушення згортання
крові. Тяжка серцева недостатність або тяжкі порушення функції нирок і печінки. Побічні ефекти. Найчастішими побічними реакціями
під час клінічних досліджень були реакції з боку шлунково-кишкового тракту (диспепсія 7,5%, біль у животі 6,2%, нудота 1,5% і діарея
1,5%), в окремих випадках виникало запаморочення. Відзначалась свербіж на реакції з боку шкірних покривів, включаючи свербіж і
висипання, а також відхилення від норми у показниках печінкових ферментів. Категорія вагітності. За рецептом. Повна інформація про
лікарський засіб міститься в інструкції для медичного застосування.

СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА 6 (56) /2014

УЧРЕДИТЕЛИ И ИЗДАТЕЛИ

НАЦИОНАЛЬНАЯ МЕДИЦИНСКАЯ
АКАДЕМИЯ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ им. П.Л. Шупика (НМАПО)
УКРАИНСКАЯ АССОЦИАЦИЯ СЕМЕЙНОЙ
МЕДИЦИНЫ
ЩЕРБИНСКАЯ Е.С.

АДРЕС И ТЕЛЕФОНЫ РЕДАКЦИИ И ИЗДАТЕЛЕЙ

Украина, 03039, Киев, ул. Голосеевская, 13, офис 6.
Тел.: +38(044) 220-15-41, 220-15-43,
+38(067) 233-75-91.
E-mail: office@zdr.kiev.ua

НАШ ПОДПИСНОЙ ИНДЕКС: 89962

По вопросам подписки или приобретения
обращаться в почтовые отделения связи, в
редакцию или на сайт: www.med-expert.com.ua

Тираж – 15000 экз.

Периодичность издания – 6 номеров в год.
Журнал зарегистрирован в Государственном
комитете информационной политики, телевидения
и радиовещания Украины. Свидетельство о
регистрации КВ №21041-10841ПР от 17.11.2014 г.

*Постановлением Президиума Высшей
Аттестационной Комиссии (ВАК) Украины
№ 1-05/7 от 10.11.2010 журнал «Семейная медицина»
включен в перечень специализированных научных
изданий Украины в области медицинских наук.
В изданиях могут быть опубликованы основные
результаты диссертационных работ.*

*Журнал «Семейная медицина» реферировается
Институтом проблем регистрации информации
НАН Украины*

*Журнал «Семейная медицина» включен
в международные наукометрические базы:
eLIBRARY.RU (РИНЦ, Science index) и Google Scholar,
а также в реферативную базу данных
«Україніка наукова»*

РЕКОМЕНДОВАНО

Ученым советом Национальной медицинской
академии последипломного образования
им. П.Л. Шупика. Протокол № 10 от 17.12.2014 г.

Подписано к печати 26.12.2014 г.

Статьи, публикуемые в журнале
«СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА», – рецензированы.
Ответственность за достоверность фактов
и прочих сведений в публикациях несут авторы.
Ответственность за содержание рекламы, а также за
соответствие приводимых в рекламе сведений
требованиям законодательства несут рекламодатели.
Редакция и издатели не несут ответственности
за достоверность информации, опубликованной
в рекламных материалах.
Мнение редакции может не совпадать с мнением
авторов публикации.
Перепечатка материалов только
с письменного разрешения редакции.
При перепечатке ссылка на журнал
«СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА» обязательна.

Типография «Аврора-принт»,
г. Киев, ул. Причальная, 5, тел. (044) 550-52-44

© Национальная медицинская академия
последипломного образования
им. П.Л. Шупика, 2014

© Украинская ассоциация семейной медицины,
2014

© Щербинская Е.С., 2014

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ
НАЦИОНАЛЬНАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ
ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ им. П.Л. Шупика
МЗ УКРАИНЫ

УКРАИНСКАЯ АССОЦИАЦИЯ СЕМЕЙНОЙ МЕДИЦИНЫ

СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА СІМЕЙНА МЕДИЦИНА

Всеукраинский научно-практический журнал

ИЗДАЕТСЯ ПРИ ПОДДЕРЖКЕ
АССОЦИАЦИИ ПЕРИНАТОЛОГОВ УКРАИНЫ

ШЕФ-РЕДАКТОР

Ю. В. Вороненко, д-р мед. наук, профессор
акад. НАМН Украины, ректор НМАПО
им. П.Л. Шупика

И.О. ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Л.В. Химион, д-р мед. наук, доцент

ЗАМ. ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Д.О. Бахтиярова
Е.С. Щербинская,
канд. мед. наук

ЭКСПЕРТНАЯ ГРУППА РЕЦЕНЗЕНТОВ

В.И. Медведь, член-корр. НАМН Украины,
д-р мед. наук, профессор
Бережной В.В., д-р мед. наук, профессор
Ципкун А.Г., д-р мед. наук, профессор
Матюха Л.Ф., д-р мед. наук, профессор

ГЛАВНЫЕ НАУЧНЫЕ КОНСУЛЬТАНТЫ

Ю. П. Вдовиченко,
член-корр. НАМН Украины, д-р мед. наук,
профессор, Первый проректор НМАПО
им. П.Л. Шупика, зав. кафедрой акушерства,
гинекологии и перинатологии НМАПО,
Президент Ассоциации перинатологов Украины
Н.Г. Гойда, д-р мед. наук, профессор,
проректор по лечебной работе НМАПО
им. П.Л. Шупика

НАУЧНЫЕ КОНСУЛЬТАНТЫ

Гиббс Т., д-р мед. наук, профессор
Е.Ф. Заремба, д-р мед. наук, профессор
Г. А. Слабкий, д-р мед. наук, профессор
А.К. Толстанов, д-р мед. наук, профессор

Научный редактор

Ткаченко В.И.

Медицинский редактор

Маяцкая О.В.

Секретариат

Данилюк С.В., Бусыгина О.С.

ДИРЕКТОР ПО РЕКЛАМЕ

И.Н. Лукавенко

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ

А.А. Попильнюк

РЕКЛАМА

И.В. Арестович

Е.О. Панова

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЕДАКТОР

Н. К. Багдасарьян

КОРРЕКТОР

Л. В. Сухих

ДИЗАЙН И ВЕРСТКА

С.О. Обедникова

Редакционная коллегия

Волошина Е.Б.

Гирина О.М.

Глушко Л.В.

Губский Ю.И.

Дуда А.К.

Ждан В.Н.

Зозуля И.С.

Коваленко В.Н.

Корж А.Н.

Косаковский А.Л.

Лапий Ф.И.

Маньковский Б.Н.

Минцер О.П.

Мишиев В.Д.

Мурашко Н.К.

Надутый К.А.

Пасиешвили Л.М.

Полищук Н.Е.

Попов С.М.

Попович В.И.

Приходько В.Ю.

Пыриг Л.А.

Рогащ И.М.

Рощин Г.Г.

Селюк М.Н.

Стаднюк А.А.

Фелештинский Я.П.

Фещенко Ю.И.

Харченко Н.В.

Ходаш Э.М.

Чернышова Л.И.

Чернобровый В.Н.

Чопей И.В.

Чухриенко Н.Д.

Організація навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги як крок до удосконалення підготовки сімейних лікарів на Буковині

Л.П. Сидорчук, С.В. Білецький, О.А. Петринич, С.І. Іващук, Т.В. Казанцева, Л.В. Мельничук, Л.В. Никифор, А.А. Соколенко, Л.Г. Крикливець, І.Г. Флюндра

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

У статті викладена інформація про навчально-практичні центри первинної медико-санітарної допомоги Буковинського державного медичного університету та особливості проведення навчального процесу в даних умовах.

Ключові слова: сімейна медицина, сімейний лікар, навчально-практичні центри первинної медико-санітарної допомоги.

За сучасних умов впровадження сімейної медицини є пріоритетним напрямком реформування Національної системи охорони здоров'я. Подальша активна розбудова первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) на нових засадах вже дає очікувані позитивні результати та ставить вимогу подальшого підвищення ефективності підготовки фахівців [2].

Одним з пріоритетних напрямків роботи Буковинського державного медичного університету (БДМУ) є підготовка кадрів за фахом «Загальна практика–сімейна медицина». Навчання в інтернатурі за фахом «Загальна практика–сімейна медицина» у БДМУ започатковано у 1996 році на кафедрі госпітальної терапії та клінічної фармакології. З метою удосконалення підготовки сімейних лікарів з 1 липня 2001 року в університеті створено багатопрофільну кафедру сімейної медицини, до викладацького складу якої сьогодні входять терапевти, педіатр, акушер-гінеколог, хірург.

Основною навчальною базою кафедри є КМУ «Міська поліклініка № 3» м. Чернівці, де в червні 2001 року було відкрито відділення сімейної медицини. Клінічними базами кафедри також є КМУ «Міська поліклініка № 1», Міська дитяча поліклініка, Міський клінічний пологовий будинок № 1. Для навчального процесу використовують низку стаціонарних клінічних закладів міста – Обласну клінічну лікарню, Міську клінічну лікарню № 3, Обласний клінічний кардіологічний диспансер, Обласну лікарню швидкої медичної допомоги, Міську дитячу клінічну лікарню.

Більшість випускників вищих навчальних медичних закладів, маючи достатні теоретичні знання та навички, психологічно не готові до роботи сімейним лікарем у сільській місцевості, адже система їхньої професійної підготовки не передбачає детального ознайомлення зі специфікою роботи в амбулаторії лікаря загальної практики–сімейного лікаря (ЗПСЛ). З метою удосконалення підготовки лікарів-інтернів за фахом «Загальна практика–сімейна медицина», післядипломної перепідготовки і підвищення кваліфікації медичних кадрів сімейної медицини, проходження практики студентами, покращення якості та ефективності надання медичної допомоги жителям сільської місцевості відповідно до ст. 30 та ст. 63 Закону України «Про вищу освіту» у 2012 році за участю кафедри сімейної медицини БДМУ створено університетський Навчально-практичний центр (НПЦ)

ПМСД БДМУ на базі амбулаторії загальної практики–сімейної медицини с. Коровія Глибоцького району, у 2013 році – НПЦ ПМСД БДМУ – у с. Бояни Новоселицького району. У вересні 2014 року з нагоди 70-річчя БДМУ ініційовано відкриття ще одного НПЦ ПМСД БДМУ на базі Сторожинського центру ПМСД.

Основними напрямками роботи центрів є:

- навчальний – підвищення рівня знань лікарів-інтернів, сімейних лікарів, студентів з питань загальної практики–сімейної медицини згідно з існуючими вітчизняними та світовими стандартами. При цьому враховуються кваліфікаційна характеристика лікаря ЗПСЛ з позиції компетентісного підходу, об'єм медичних компетенцій і забезпечення маршрутів пацієнта ЗПСЛ за різних клінічних станів та захворювань;

- консультативно-лікувальний – участь у створенні єдиного алгоритму надання невідкладної допомоги, лікування та реабілітації населення в межах компетенції сімейного лікаря, впровадження сучасних лікувально-діагностичних та реабілітаційних стандартів (професори і доценти кафедри сімейної медицини здійснюють заплановані консультативно-лікувальні виїзди в НПЦ ПМСД БДМУ);

- науково-дослідний – участь в організації та проведенні досліджень, спрямованих на вивчення актуальних питань сімейної медицини (у т.ч. лікарі-інтерни під час написання науково-дослідних робіт обстежують пацієнтів, які звертаються по медичну допомогу до НПЦ ПМСД БДМУ);

- організаційний – аналіз існуючих форм звітності, підготовка інформаційних матеріалів та пропозицій, проведення організаційних заходів для удосконалення допомоги населенню за принципом загальної практики–сімейної медицини;

- інтеграційний – налагодження співпраці з фаховими асоціаціями, які працюють у напрямку сімейної медицини.

Пріоритетною функцією НПЦ ПМСД є відпрацювання лікарями-інтернами, студентами 6-го курсу практичних навичок обстеження пацієнтів та алгоритмів надання ПМСД в умовах сільської місцевості; формування знань і вмінь щодо диспансеризації населення; проведення експертизи тимчасової втрати працездатності та відбір осіб з метою санаторно-курортного лікування; організація та проведення санітарно-освітньої роботи серед населення; ведення та заповнення первинної медичної документації, яка є в амбулаторії загальної практики–сімейної медицини.

НПЦ ПМСД БДМУ оснащені типовим обладнанням згідно з вимогами МОЗ України і мають наступні структурні компоненти: навчальна кімната, реєстратура, долікарський кабінет, кабінети завідувача та сімейних лікарів, оглядовий кабінет, маніпуляційна, лабораторія, фізіотерапевтичний кабінет, масажний кабінет, кабінет функціональної діагнос-

тики, палата денного стаціонару, допоміжні кабінети, стоматологічний кабінет, аптечний пункт.

Коллективом кафедри сімейної медицини розроблено тематичний план практичної підготовки лікарів-інтернів за фахом «Загальна практика-сімейна медицина» на заочному циклі. Затверджений перелік та обсяг практичних навичок в інтернатурі з урахуванням «Наскрізної програми підготовки студентів медичних факультетів та лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для подальшої роботи на посадах лікарів за спеціальністю «Загальної практики-сімейної медицини», що дозволяє підвищити рівень практичної підготовки майбутніх лікарів та передбачає поліпшення контролю якості знань на всіх етапах підготовки інтернів і спеціалістів з урахуванням потреб практичної медицини.

Таким чином, координатором роботи НПЦ ПМСД БДМУ є кафедра сімейної медицини, професорсько-викладацький склад якої здійснює навчально-виховний та лікувальний процеси з використанням нових форм і методів навчання, досягнень медичної науки і практики охорони здо-

ров'я. Тренерами НПЦ ПМСД БДМУ є завідувачі амбулаторій загальної практики-сімейної медицини.

Перший досвід роботи НПЦ ПМСД засвідчив доцільність його створення, високу ефективність проведення навчального процесу для лікарів-інтернів (у т.ч. на заочному циклі навчання), лікарів-слухачів, студентів, клінічних ординаторів за фахом «Загальна практика-сімейна медицина». Створення НПЦ ПМСД та їхня діяльність дали можливість значно підвищити рівень медичного обслуговування жителів села, що є актуальним згідно із сучасними вимогами реформування медичної галузі щодо поліпшення функціонування первинної ланки надання медичної допомоги.

ВИСНОВКИ

Підготовка лікарів загальної практики-сімейної медицини з залученням НПЦ ПМСД в умовах практичної діяльності сімейного лікаря у сільській місцевості сприяє формуванню правильної уяви студентів та лікарів-інтернів про майбутню роботу та дозволяє їм водночас перевірити та реалізувати набуті теоретичні знання й практичні навички.

Организация учебно-практических центров первичной медико-санитарной помощи как шаг к усовершенствованию подготовки семейных врачей Буковины

Л.П. Сидорчук, С.В. Билецкий, О.А. Петринич, С.И. Иващук, Т.В. Казанцева, Л.В. Мельничук, Л.В. Никифор, А.А. Соколенко, Л.Г. Крикливец, И.Г. Флюндра

В статье приведена информация об учебно-практических центрах первичной медико-санитарной помощи Буковинского государственного медицинского университета и особенностях проведения учебного процесса в данных условиях.

Ключевые слова: *семейная медицина, семейный врач, учебно-практические центры первичной медико-санитарной помощи.*

Organization of educational-practical centers of primary health care as a step to improve the training of family doctors at Bukovina

L.P. Sydorchuk, S.V. Biletsky, O.A. Petrinich, S.I. Ivashchuk, T.V. Kazantsev, L.V. Melnychuk, L.V. Nikifor, A.A. Sokolenko, L.G. Kriklivets, I.G. Flyundra

The information about educational-practical centers of primary health care of Bukovynian State Medical University and the specific characteristics of the educational process in these conditions were adduced.

Key words: *family medicine, family doctor, educational-practical centers of primary health care.*

Сведения об авторах

Сидорчук Лариса Петровна – кафедра семейной медицины Буковинского государственного медицинского университета, 58000, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13. E-mail: lsydorchuk@ukr.net

Билецкий Семён Виссарионович – кафедра семейной медицины Буковинского государственного медицинского университета, 58000, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13. E-mail: simmed@bsmu.edu.ua

Петринич Оксана Анатольевна – кафедра семейной медицины Буковинского государственного медицинского университета, 58000, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13. E-mail: simmed@bsmu.edu.ua

Иващук Сергей Иванович – кафедра семейной медицины Буковинского государственного медицинского университета, 58000, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13. E-mail: simmed@bsmu.edu.ua

Казанцева Татьяна Васильевна – кафедра семейной медицины Буковинского государственного медицинского университета, 58000, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13. E-mail: simmed@bsmu.edu.ua

Мельничук Лариса Васильевна – кафедра семейной медицины Буковинского государственного медицинского университета, 58000, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13. E-mail: simmed@bsmu.edu.ua

Никифор Ливия Васильевна – кафедра семейной медицины Буковинского государственного медицинского университета, 58000, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13. E-mail: simmed@bsmu.edu.ua

Соколенко Алина Андреевна – кафедра семейной медицины Буковинского государственного медицинского университета, 58000, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13. E-mail: alina_sokolenko@ukr.net

Крикливец Любовь Григорьевна – отдел развития и контроля качества медицинской помощи населению департамента здравоохранения и защиты населения Черновицкой областной госадминистрации, 58010, ул. Грушевского, 1, г. Черновцы, тел.: (0372)547313. E-mail: simmed@bsmu.edu.ua

Флюндра Ирина Георгиевна – амбулатория общей практики – семейной медицины, кафедра семейной медицины Буковинского государственного медицинского университета, 58000, Театральная площадь, 2, г. Черновцы; тел.: (0372)547313. E-mail: simmed@bsmu.edu.ua

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Навчально-практичні центри первинної медико-санітарної допомоги – нова форма підготовки сімейних лікарів / Л.Я. Ковальчук, В.Б. Гоцинський, Л.С. Бабінець [та ін.] // Сімейна медицина. – 2010. – № 3. – С. 23–24.
2. Удосконалення процесу підготовки лікарів загальної практики-сімейної медицини на додипломному рівні / В.Б. Гоцинський, Л.С. Бабінець, Є.М. Стародуб [та ін.] // Медична освіта. – 2012. – № 3 (додаток). – С. 41–43.

Статья поступила в редакцию 5.12.2014